

Poslušajte priliku, 9.3.2017.

Ewald Pichler, prvi urednik Hrvatskoga radija Gradišće, kolumnist, glumac. prevoditelj i pjesnik je umro 8.2.2002. Nastao je 58 ljet star.

Prilikom svojega 15. smrtnoga dana se spominjamo rođenoga Pajngrčana, ki je bio poznat i kot glumac i autor. 23 ljeta je bio urednik u Hrvatskoj redakciji.

Viktor Pichler (*1914.), pjesnik i otac Ewalda Pichlera je u centru emisije, Radio Panonija, emitirana je pred 33-imi ljeti, 1984. ljeta. Emisija nosi naslov: **Pjesništvo/Pjesme na jezični granica.**

ditinstvo

stari smo jur, počeli smo jur venut
ćemo se s ditinstva ča spomenut
kad smo na Oriši krave pasli
prem svi šmrkavi, a još smo zrasli
krave su se svenek lipo pasle
sočnu, tustu, gustu travu našle
za bazikat bilo je dosta mjesta
i gumbicat v gustom hladu bresta
brest, to zmožno stablo stupo riša
mjesto našega prebivališća
zvrhu cijelog sela znak i stažar
nam središće naših igar vladar
tako, da smo lahko obajali mjesto mrtvih
prem smo je imali u blizini
naš okrug se je stezao u druge smjere, kraje
se je protezao novim puduzećam svake vrsti
a sredina bio je brest
ta čvrsti, koga nij već
usušen do žilja
zrušen i popiljen
nij već bilja
a nedaleko od toga mjesta
pelja sada tamo lipa cesta
je mrtvačnica, potribna zgrada
okolo nje zelena ograda
Oriše ona danas kinči

kot poslednji boravak se diči
našim mrtvim, dostojno stanje
kaj se dvoru, kaj se moli za nje
otkud se u škuri grobak ležu
vjekovječni počivak pak deržu

[glazba: Prijatelji stari gdje ste \(Terezija Kesovija\)](#)

tetac Jive i teta Mara

tetac Jive veli teti Mari
ako vjetar vrime ne pokvari
grem ja zutra Matrštof na sajam
nij potribno, da se prosječ klanjam
tebi sada, moram si ča kupit
mislim da se zato nećeš ljutit
ako se nek sam ja vozim tamo
da je tebi oto tako pravo
iskao je još ljubeznije riči
da privolji i mu ne prepriči
da b' se na sajam on mogao vozit
na kolinji ju grot neću prosit
ali mira joj ne dam seda
ha, poglej jur srdito gleda
najednoč se teta Mare zdupi
da se lonci tucaju po klupi
a ča ćeš ti na sajmi, rado b' znala
mislim da je to nek tvoja šala
ne znam ča si tote kupit moraš
ne znam ča pod starost ti još prauhaš
ti mi kaniš pojt nek na ručenje
gulaš staklo piva, to su želje
ke te gonu na sajam tako
to uganjat, to je lahko, lahko
tetac Jive, da nastane mehka
veli teti: ti si sama rekla

još pred zimom, bilo je u jeseni
da ćeš protuliću kupit meni
novu kapu, ali gor krljaču
ti znaš za te kupit vrljaču
za krljaču, ali tribaš mene
moju glavu, ali ja ne tebe
kot to vidim, bi se i ti rado
na sajam vozila, imam pravo
s tim je bitka veljek odlučena
no ne misli, da sam ja takova žena
ka se rado po svi sajmi vliče
i slabim glasom onda tecu reče
no kod misliš poj si po krljaču
ali ne li bud kakovu pak svetačnu
i odvezao se je po autobusi
zadovoljan si pak zube brusi
dobro papren gulaš, friško pivo
takve želje imat, nij to krivo
to i on smi, a ne samo grofi
zato je on pravo Matrštofi
veljek skrbio v krčmu Morawitzu
tote pozna i kelnericu
kamo zato odmah i doprimi
gulaš, pivo, ko se krasno pini
to je točno vidit na mustači
pak i gulaš mu se vrlo rači
dost je velik, ako je i mali
uz ta jezik nebo slasno pali
to ublaža rahla žemlja
dobro se obraća sada zemlja
misli tetac smirno tr uživa
'vakovo stanje, a i lazno ima
napio se je, najio se je, hvali
pak si uživatno i zapali
kelnerici mahne, da će platit

a ne se mari zato pašćit
no po sajmu simo tamo gleda
pak i najde krljačara vrijeda
ki mu staru kapu s glave skine
i ju nehoteć pod stol porine
počne sproberivat mu krljače
i pred nosom zrcalom škrebeće
zid da tetac za svetačne grabi
da va zibiranju pak ne uslabi
hvali ga, da mudro on kupuje
kako dobro se on odlučuje
i pak pusti mrvinu od cijene
je prodana tr se pod stol krene
otkud zvlīče šaru najlon torbu
a zadnjom porine korbu punu
svakovrsnih ljetnih kapov
tijest pred teca ki nij ćlovik takov
da bi ne bi reagirao na to
njemu j' to jur bilo zipku dato
da si muru bolje na se gleda
krljačar pak to opazi vrijeda
tr tu torbu kape kraj porine
glej za svaki ćas i svako vrime
me krljača kinći, mušku glavu
dobro paše tvojemu obrazu
stoji ti gizdavo kot junaku
vraća mladost v punom znaku
pak vu zvanaredno laku cijenu
pravo imaš, zam vu zelenu
spukne veljek zrcalo iz toka
Schau di eini, bist a fescher Opa (Schau hinein, bist ein fescher Opa)
no za premišljavat nij već lazno
pak bi bilo skoro jur i mrazno
odbit krljaču, uspjeh truda
nij potribno za to šparic pluda (šparat ćuda?)

pak se dvi krljače mu se vidi
a i prauha je, to je dužan svitu
na nas svaki gleda, muru na sve
va tom si ogladi vlase
a i stara kapa je opet ovdek
va uredbi misli to prez dvojbe
zato i ne trži, plati cijenu
krljačar preda krljače njemu
obadva su smirni, se rastanu
i va misli svaki svoje branu
da b' se hvalio ali sebi tužio
frtalj vina sam si sad zaslužio
daljnji sajam ga ne interesira
želja ga na krčmu ravno pelja
zato frtalj veljek naglo strubi
da mu se ne gibaju folišni zubi
kad je lazno još do autobusa
drugi frtalj pazljiv(ij)e kuša
ali mu želja još ki frtalj zluka (zloka)
ne zna se, a komu to gre sputa
domom dođuć, bio je mnogo riči
pak i ne nosi mačku on va vrići
teta Mare veljek to opazi
tr ga va sebi mrzi
s objedom vrlo dugo čeka
čni joj se kot pol vijeka
va nje sru škrinku stola spukne
a tetac to vidi pak zamukne
hiti torbu, va koj su krljače
na stol, da još gluši skoro jače
neg va škrinki vilice, žlice i noži
pak i ključi od pivnice
teta odmah najlon torbu zgrabi
tr pogleda va nju i ju ostavi
dvi krljače, si znam ukrao jednu

ovu mrsku zelekastu mlednu
za koga me ti držiš, pukne tetac
ali teta spusti drugi strijelac
čemu dvi krljače, ne bi znala
kaniš sto doživit, grubna šala
a ti kaniš bit šir udovica
ha, vrlo rubna krpa posljedica
baš zamuknuli obadvimi
va voj brzoi, napetnutoj klimi

[tamburica instrumental: O jesenske, duge noći](#)

Ewald Pichler:

Pisatelj ovih stihov ne gleda sam sebe temeljno kot liričara, vidi on sebe već kot kronista žitka na Poljanci. Ako sam rekao da je ova njegova lirika nekako med granica, je to u smislu jezika. Pokusi pisatelj opisati današnji žitak maloga sela, svoga okruga, komu sigurno jur manjka romantika, u narječju ovoga sela. Da ne bude nadalje tajna, pjesnik se zove Viktor Pichler i je moj otac, rodod Pajngrčan. Rodio se je 1914. ljeta i je penzionst. Počeo se je opet u zreliji ljeti baviti se pisanjem. Jezik je pajngrčansko narječje (>govor), bar kot pjesam, ke ste dosada čuli. Ali tradicija, mislim da se i to čuje, je Miloradićeva, tematika pravoda svitska, rekao bi kad znam, po nakani pisatelja, svakidanja.

[tamburica instrumental: O jesenske, duge noći](#)

kad kćer nenadijano nastane noseća

Pošten seljak, otac skrban misli:

Dici nisam gruban, rastu hitro, ča ćeš s njimi

Smo si sami skrbi krivi

Mala dica, male skrbi

Su veselje vlašćoj krvi,

Ljubezna i nekrivična,

Školskom škadnju još pravična.

Kumaj zrastu skrb je veća,

Jur sve veća, no neka.

Najvažnije da su zdrava,

To je za sve srića prava.

Kadakoč na ovom puti (>putu)

Kakova malenkost nas muti.
Tako je starja kćerka,
Mislio sam da je još divica,
Nij još dugo da je školu išla,
Lipo djelo si je pak našla.
Jednoga dana, zač se plače?
Vidim žena na nju maše
Pak ju s mokrom krpom bije.
Na nju kriči sve oštrije.
Hej, no ča je s vami dvimi?
Moja žena pak zanimi,
ali nek za kratko vrime.
Tvoja kćerka tvoje sime,
Vrla je, ju svenek hvališ,
Je oskrunila nje staliž.
Ti misliš da je još divica
Hm, da nju kinči nekrivica.
Sad se za stol čvrsto drži.
Pak se veljek i prekriži.
Tvoja kćerka je noseća.
Zato ju zis krpom sveća.
Draga žena ča si rekla
Sam ti vrlo uši spekla
Ali me znamda ne dobro čuješ
Kako ne, pak dost glasno ruješ
Ću ju sada zato ubit
Neka veljek oštro sudit
Sada još jednoč potiho
Ča se kod nas pripetilo
Naša kćer – je to moguće
Ph, je ovde nutri vruće
Ja ću nastat stariotac
Da ipak kapiraš, norac
Ali sad poslušaj simo
Ča moramo sad, ča smimo

Najprvo vi dvi povite
Kada će dojt to dite
Ki je otac, ga ja poznam
Skrb je na meni to znam
Zis stranjskoga je veli kćerka
Nos si puca, suze žerka (žrka)
Će znat tebe dite hranit
Ali ga moreš znamda shranit
Zidar je, dobiva si lipo
Zabedala se j' čisto slipo
Na nje škole nek zidara
Žena kćerku tako kara
No mi opet više kaniš
Ti ne paše va naš staliž
Da je pošten, to je važnije
Kćerka se pri sebi smije
No grmljavina je mimo
Najprvo sad zis š njim simo
To je zapovid od pape
Tako on utiši slape
Vrijeda su pak pirovali
Su ditetu hištvo dali
Ar dite je po dobi došlo
A ljetodan još nije prošlo
Dostali su pak i dvojke
Ljudi strah jest i majke
A ja stariotac pun veselja
Velim kako sve uzreja
Nukići, i je ih i meni
Dice j' sad kot i Betlehemi

[fanfara](#)

Ewald Pichler:

Pjesme na jezični granica sam zvao liriku Viktora Pichlera. Jezične granice prekoraknut ćedu se, ča i odgovara tematiki. U sljedeći primjeri prilika. Ne već pajngrčansko narječje nego kašnje mišovina, ka je za kronista, ki ima nakanjeno da takorekuć fotografira stvarnost i istinu. Ipak zanimljiva i interesantna.

staramajka i sin

staramajka crikvi piše brusa
nij dalek put još peču prsa
dokle tamo dojde se zasopi
da se pak za škamalj nek zaklopi
nukić ali s autom tamo brunda
skroz krez ulicu se nekoć vrnda
s autom koga oma financira
s nje rentom, s kom ne špekulira
ju veseli, da zna pomoć muru
prem joj pinezi va žep ne curu
ča ćeš š njimi grnat, na nji sidit
voli je med nukiće razdilit
a po maši opet domom lijeca (leca)
za to nij još tribala kalesa (kolesa)
nukić s autom va blue jeans civilu
krčmi leti, da kotači cvilu
krčmi vidi, da novin on nima
nove športne visti pred očima
zato brzo opet v auto skoči
motor ruje, mu se svitu oči
brums, kotači vrtaju ča b' mignuo
je zis larmom v trafiki on zdignuo
a pak najzad, tako se ubrne (obrne)
da po cesti crta brazde črne
a pred krčmom motor mu zadusi
zavor, da s kotači cestu brusi (zavor=kočnica)
auto, zač ga ima, da se vozi
ne da on po selu piše hodi
noge mučit, gor potplate rabit
na poslidnje gor na žitak zabit

to je jačka kad mu motor ruje
auto je barka, ne zna kamo pluje

tamburica instrumental

dijalog dvih žen zbog jednoga muža

razgovaraju: Christina/Kristina Marold (Vorištan), Schumich Maria/Šumić Marija (Uzlop)

No, Mare ča to spravljaš. Ti znamda ča fali?

A ča svenek to ponavljaš. Je, zdravlje koga nij!

Reci ča pak imaš da gor tako utimaš.

Budi froh da si ti zdrava, da te ne boli glava.

No pak, to nij gferlih (gefährlich) glava, reci erlih (ehrlich)

No, vrlo si najgirig (neugierig), nij anfoh (einfach)

Jako je švirih (schwierig)

Pak teško ča j' to pak, to nekako vrag

Neka me strašit Hanka, sam ti jur vrlo tanka

A poj, si znamda belajdig (beleidigt)

Je/Dje, šlank (schlank) si, gonc gešmajdig (ganz geschmeidig)

Neka sad znamda versuhat (versuchen) kakovu supu skuhat

Tr kakov troč vabrajtat (Tratsch verbreiten)

Ja se ne kanim štrajtat (streiten)

No, herst (hör mal, ernst), to svaki vidi. Da si kot s japna zidi

Sva sfrknuta i blijeda. Kot ka mi kani vrijeda

To bi gor pasalo tebi

Ti misliš si va sebi da ću ti toga sfoljna (einen Gefallen tun)

Ja ne, a sad si sva zdvojna

No, pak štimaš zbog Franca kad on svenek s manom tanca

Me zna holjt bolje lajdat (leiden können), to ti ne znaš famajdat (vermeidem)

No glej ju, to se proljat (prahlen), to zna nek tebi ajnfoljat (einfallen)

Figura si kot snop, znaš pojt š njom va grob

A Francu češ dat mira, toj vic da na te smira

Ja znam peštimt (bestimmt) ča kani, a ne stoprv ljetos jur i lani

Sad ti se rič zabila ti ferštofa (fürstlich) kobila

Ti blijeda, trubac tiši, tvoj gfris (Gefräß) ti žeru prišći

Pak greš š njim još zis stana, ti nimaš tu ništ srama

Kad bi Franc sad ovde bio, znaš kako bi te zbio

Ke, ke, das i net loh (Geh, geh, dass ich nicht lache), ti si meru va glavi švoh (schwach)

A Francu mi mira daj, on je va volji fraj (frei)

Ti, ti svakoga jišćeš, ti se svakomu pretišćeš

Znaš veljek pojt va puf (Puff, Bordell), je, takov je tvoj ruf (Ruf)

No, no, ča tako cviliš, pak nebenbaj (nebenbei) i škiljiš

Ti glej da se ne skvariš, zač grot (gerade) ti Franca kaniš

To ti ne gre ništ s puta, ur dugo gremo skupa

Ča ću se ovde štrajtat (streiten), to zna nek Franc entšajdat (entscheiden)

A ti mi sad vašvintaj (verschwinden) i mir meni entlih (endlich) daj

No počne mi još blejat, neka se tako šteljat (sich stellen)

To je nek folišija (Falschheit), o da bi nek zdvojila, va nornhaus (Narrenhaus) inako keraš (sich hören)

No nek kruli tako dalje, mene skrb je za šohalje!

fanfara

Ewald Pichler:

U današnjem magacinu (>magazinu) Radio Panonija čuli ste pjesme na jezični granica, izbor pjesam Viktora Pichlera. Zvučna tehnika: Michael Schreiner. Redakcija: Ewald Pichler.

Jurica Čenar:

Tako je Ewald Pichler završio emisiju 1984. ljeta. Viktor Pichler je pisao za sebe, za škrinjku, a Ewald je to pjesništvo predstavio gradišćanskohrvatskoj javnosti. 23 ljeta dugo je Ewald Pichler uređivao i oblikovao hrvatske emisije dokle je pred 15-imi ljeti, 8. marca 2002. ljeta nedočekano umro. Njemu je bila posvećena ova emisija.

tamburica instrumental: Kad ja pođoh na Bembašu

Emisiju transkribirao: Ivan Rotter (10./11.3.2017.)